

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Summæ Theologicæ Scholasticæ Et Moralis

In Quatuor Partes Distributæ

In qua de Incarnatione Verbi & Mysteriis vitæ Christi, nec non de
Sacramentis in genere & singulis in specie succinctè & dilucidè tractatur

Herincx, Wilhelm

Antverpiæ, 1675

Disputatio II. De Matrimonio secundum se.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72963](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72963)

An occulto defectu laborans possit nihilominus contrahere sponsalia, & ad implentionem surgere compariem ignoratam.

nihilominus possit cum illius ignaro sponsalia contrahere, eumque cogere, ut contracta impleat? Resp. Neg. quando defectus ille foret parti perniciosus, v. g. lepra &c. quia hoc esset innocenti causare notabilem perniciem. Unde sicut volenti ædificare domum non licet vendere ligna occultè cariola, nisi vitium aperiatur, sic nec licet contrahere sponsalia, multò magis ad ea implenda cogere, nisi vitium notabiliter perniciosum aperiatur. Similiter ex charitate saltem non licet, quando gravia incommoda sequerentur ex eo, quòd defectus postea detegendus credatur. Alias non tenetur quis volenti secum contrahere aperite suos defectus, etsi reddant nuptias notabiliter minus expetibiles, v. g. quòd sit vi vel spontè corrupta, deformis, pauper, ignobilis, cum tamen putetur virgo, pulchra, dives, nobilis. Ita *Coninck d. 23. dub. 12.* & alii plures: quia non tenetur se ipsam infamare aut defectus suos propalare, quamdiu aliis non nocent: neque tacens decipit alium, sed hic decipitur à se ipso in re, quam ipsi incumbit diligenter investigare: neque debet ab altera parte discere defectus illius; ita enim in ipso humano commercio positum est, ut quisque in hoc contractu notitiam de qualitatibus alterius capiat. Quòd si etiam defectus sint tales, qui moraliter deprehendi nequeunt, eò minus quis est cogendus suas maculas exponere, neque

etiam in circo à matrimonio abstinere, si de sananda fuerit consociata. Unde nec Confessarii id celantes culpa damnant. Si tamen dolo inducat partem ad contrahendum, fingendo se nobilem, divitem &c. facit alteri injuriam, & graviter delinquit. Quàmvis non censetur fraus cuius generis, si puella desolata concetur in dolo hunc defectum occultare. Immo etiam expressè dicat se esse virginem, excusant eam Doctores à mortali: quia nempe hoc spectat ad tuendam suam famam. Et consequenter si rogata utatur æquívocatione, excusari posset ab omni peccato. Talis tamen prudenter ad laborabit ad defectum illum occultandum in congressu: ne conjux istum deprehendens eam, odio habendi & malè tractandi occasionem sumat.

Sed an post sponsalia contracta possit pars defectus ignara cogi ad matrimonium contrahendum, supposito quòd non sit dolo inducenda, difficultatem habet. Varii existimant quòd non, præsertim quando esset defectus, qui redderet nuptias valde incommodas innocenti; ut est pauperas, ignobilitas &c. Tamen magis consequenter *Coninck supra* & plures alii putant posse: eò quòd per sponsalia valida sit acquisitum jus ad matrimonium, quo per talem defectum non privatur alter, quousque pars facta defectus conscia tale jus elidat.

DISPUTATIO SECUNDA:

De Matrimonio secundum se.

QUESTIO I.

Quid sit Matrimonium, Quando institutum, Et an licitum aut debitum?

I. Matrimonium, Nuptia, unde sic dicitur.

MATRIMONIUM sic vocatum à fine, qui est ut femina efficiatur mater filiorum; dicitur etiam Cōjugium, eò quòd vir & mulier communi jugo subdantur: item Connubium & Nuptiæ, eò quòd mulier viro tradita soleret velo quodam obnubi, & quasi nube tegi.

In matrimonio spectatur primò contractus,

Ipso Matrimonio porrò tria consideranda sunt. Primò ipsa Matrimonii contractio sive contractus matrimonialis; qui à *Scoto d. 26. num. 17.* definitur: *Maris & femine mutua translatio corporum suorum pro usu perpetuo ad procreandam prolem debite educandam.* Secundò status permanens, vinculumque stabile ex contractu resultans, quòd *Scotus supra* describit: *Vinculum indissolubile inter marem & feminam ex mutua translatione potestatis corporum suorum in se invicem facta ad procreandam prolem*

Secundò status seu vinculum consequens,

debitè educandam. Quòd quidem vinculum est mera denominatio extrinseca ex præterito contractu desumpta, v. cuius contractantes verè manent inter se colligati cum quodam dominio & subjectione. Superflue autem & infundatè statueretur hoc vinculum in aliquo alio superaddito.

Tertio spectanda est copula subsequens: ad quam vi Matrimonii datur petendi potestas, & reddendi obligatio. Quæ tamen potest juxta infra dicenda per pactum excludi: & multò magis ipsa actualis copula potest separari à Matrimonio, etsi ipsa istud numquam sequatur. Ab hac xerò dicitur Matrimonium consummatum, uti ante copulam dicitur solum ratum. His accedit pro tempore Legis novæ quarta consideratio Matrimonii, quatenus scilicet (ut postea dicitur) est Sacramentum. Quæ tamen ratio est accessoria ipsi contractui matrimoniali, quem Christus elevavit ad dignitatem Sacramenti. Neque enim (ut constat) ipsum vinculum matrimoniale est Sacramentum conferens gratiam, uti nec signum sensibile, nec conjuges sanctificans suo

suu usui. Dum autem Patres funde illud vocant Sacramentum, sumunt Sacramentum large pro quovis signo rei sacra à Deo Instituto; quo modo vinculum illud est signum conjunctionis Christi cum Ecclesia. Unde Patres matrimonium etiam in lege naturæ vocant simili modo Sacramentum. Immo idem nomen matrimonii Gentilium tribuitur c. Gaudemus, de divortis. Idipsum certum est contra Gratianum post can. Institutum 27. q. 2. de copula, quod scilicet hæc non sit Sacramentum, nec pars Sacramenti matrimonii: nam ante eam est Sacramentum perfectum, & manet, etsi copula non sequatur. Hæc etiam non est medium conferens gratiam aut effectum supernaturalem ex opere operato: nec quoties iteratur, augmentum gratiæ vel effectus supernaturalis præstat.

Nec obstat, quod c. debitum, de Bigamis dicatur, copulam conjugalem designare conformitatem, quæ consistit in carne inter Christum & Ecclesiam, adeoque matrimonium non consummatum non pertinere ad illud conjugium designandum quod inter Christum & Ecclesiam per Incarnationis mysterium est contractum: juxta quod Paulus ad Ephet. 5. dixit hoc Sacramentum magnum esse in Christo & Ecclesia. Nam præterquam quod Innocentius III. hoc adferat per modum probationis sive rationis, & facile quædam congruitas seu proportio reperiri possit in ipso contractu ad designandum quodammodo seu minus perfecte Incarnationis mysterium, solum vult copulam pertinere ad rationem matrimonii quæ sumpti pro signo dictæ conjunctionis, non autem quæ Sacramenti gratiæ collativi: quin imò videm de consensu animorum seu contractu præmissit, illum significare charitatem, quæ consistit in spiritu inter Deum & justam animam. Similiter explicari posset c. Non est dubium, & c. Cum societas, apud Gratianum supra. Prius tamen, quod refertur ex Augustino, apud ipsum (ut ad calcem notatur) non est inventum; & videtur potius summarium posterioris Canonis: qui quoque mendose refertur, & aliter legitur apud Leonem (ex quo refertur) Epist. 92. aliàs 90. c. 4. itemque apud Burchardum & Ivoem, ut advertitur in Nota ad dictum Canonem. Juxta veram autem Lectionem Leo Papa Rustico Episcopo Narbonensi querenti, an illa possit in matrimonium dari ei, qui hæcenus aluerat concubinam, respondet, quod sic, eò quod inter eum & concubinam præter conjunctionem sexuum non intercesseit nuptiale mysterium seu verum & indissolubile matrimonium, sine quo conjunctio sexuum non habet in se conjunctionis insolubilis Christi & Ecclesiæ sacramentum.

Ad institutionem contractus & vinculi matrimonialis quod attinet, docent com-

muniter Theologi, institutum esse à Deo in initio mundi, idque juxta D. Thomam, Sylvestrum, Sanchez & alios per verba: Crescite & multiplicamini &c. Quibus tamen solum datur benedictio & fecunditas hominibus, uti ceteris animantibus. Quare Magister, D. Bonaventura, Ruardus, Covarruvias & plures alii, (& videtur supponere Scotus dist. 26. nu. 13.) censent institutum esse Gen. 2. quando Adam divino instinctu dixit: Hoc nunc os ossibus meis &c. Et erunt duo in carne una. Favetque Augustinus in contra duas Epist. Pelagianorum c. 5. dicens à Deo nuptias esse institutas tunc, quando dictum est: Propterea relinquet homo &c. Gen. 2. Immo Adrianus, Valquez, Basilius Pontius & alii censent non fuisse necessariam Dei institutionem seu concessionem specialem, sed conditâ naturâ humanâ in diversitate sexuum potuisse eo ipso ex natura rei licite marem & feminam inire matrimonium, uti alios contractus, & per illius usum propagare genus humanum; prout dicitur naturâ etiam licitum est illis, qui de divinis litteris nihil norunt. Quod quidem rationi satis consonum apparet. Sed tamen adhuc recte tribuetur Deo institutio, tum quatenus virum & feminam creavit, tum quatenus lumen juris naturæ eis impressit. Cum quo insuper recte consistit, quod dicatur institutum Gen. 2. sive quatenus tunc fuit intimatum seu insinuatum, sive quatenus tunc fuit primum Matrimonium inter Adam & Evam initum; sive quatenus perfectam indissolubilitatem eidem annexit, ut quidam volunt. De quo tamen infra, ubi de radice insolubilitatis matrimonii.

Institutum porro est matrimonium primitus & principaliter tamquam officium naturæ per illud multiplicandæ, deinde & secundariò tamquam remedium concupiscentiæ, non quod post peccatum debuerit iterum institui in remedium concupiscentiæ, quod prius erat ordinatum in officium naturæ, ut Quidam indicant, sed quia in ipsa primæ institutione etiam ex intentione Auctoris naturæ, suppositâ permissione lapsus & deordinatione concupiscentiæ, satis involvebatur, ut matrimonium quoque deserviret in remedium concupiscentiæ, quando ipsa subesset.

Matrimonium esse licitum negarunt Simon Magus, Saturninus ejus Discipulus, Marcion, Tatianus, Manichei, Priscillianisti & Adidam Hæretici negarunt esse licitum.

Sed fides Christianos, & ratio etiam reliquas Nationes docet, matrimonium esse licitum & conveniens. Quod proinde probavit ipse Deus Gen. 1. & 2. & rursum

quando institutum sit Matrimonium.

Qualiter institutum sit secundariò in remedium concupiscentiæ.

Olim quidam Hæretici negarunt esse licitum.

Sed contrarium aperit ostenditur ex fide.

post lapsum, immo post diluuium Gen. 9. benedicens & ajens: *Crescite & multiplicamini &c.* Toto etiam veteri Testamento uinis ordinationibus est commendatum, usque Patriarcharum & Prophetarum firmatum. Et *Matth. 19.* Christus allatis verbis *Gen. 2.* insert: *Quod ergo Deus coniunxit, homo non separet.* Ipseque una cum matre nuptiis interfuit, ac primo eius miraculo decoravit, *Joan. 2.* Ipsa etiam B. Virgo matrimonium inuit, tamen non secuta copula, quamquam v. matrimonii licita. Denique Apostolus *1. ad Cor. 7.* pluribus conjugium ejusque usum commendat, etsi virginitati postponat. Et *1. ad Tim. 4.* praedicat futuros, & detestatur, qui prohibent nubere. Et *c. 5.* *Volo* (inquit) *juniores nubere, filios procreare.* Accedit auctoritas Ecclesiae benedictis nuptias: ipsaque ratio Sacramenti, quam Christus annexit. Postremo idem docet ratio naturalis desumpta ex necessitate matrimonii ad generationem humanam, adeoque ad propagationem & conservationem speciei. Alioquin sane extinguendum potius foret genus humanum; utpote quod non nisi illicite posset propagari: cum tamen propagationem clamat ipsa sexuum differentia, corporumque & instrumentorum differens constitutio in hominibus; uti in ceteris animalibus. Absurdissimum autem foret hanc propagationem licere in vago concubitu, & non in legitimo contractu.

7. Est itaque matrimonium licitum & conveniens, immo & laudabile ac bonum per se loquendo; sicut & usus ejusdem, dummodo adsit prudens moderatio, rectaque intentio: etsi majoris perfectionis & meriti sit continentia. Et quidem finis optimus & magis proprius est, ut amore filiorum magis quam libidine conjuges ducantur exemplo Tobiae & Sarae. Quamvis non videatur fore etiam veniale peccatum, si intendatur remedium concupiscentiae; ne aliàs sterilibus aut nimium grandaevis generaliter illicitum sit matrimonium. Cum tamen moneat Apostolus *1. ad Cor. 7.* ut propter fornicationem, supple vitandam, unusquisque vir suam uxorem habeat. Immo in rigore ad licite contrahendum nec hic quidem finis requiritur, sed sufficit alius honestus, etsi non sit finis per se matrimonii, v. g. pax familiarium &c. etsi hoc requiri sub veniali saltem peccato nonnulli existimaverint. Sane neutrum finem Deipara intendit, immo utrumque positive excludit, uti ipsam copulam. Ex nullo quoque capite ostenditur obligatio intendendi finem matrimonii intrinsicum. Adeoque a fortiori cum intentione hujusmodi finis poterit simul concurrere alius finis utilis & honestus, v. g. pax, aut etiam opes moderatae, quatenus sunt medium se honeste alendi, omnisque alius finis, qui in cursu humanae vitae potest prudenter appeti.

Quo attinet ad postremam quaestionis partem, an matrimonium sit debitum, nonnulli Haeretici asserunt, quod sic, damnantes idcirco continentiam Clericorum. Sed inepte, sic enim probatur matrimonium, ut Apostolus *1. ad Cor. 7.* ipseque Christus *Matth. 19.* Et ratio denique praerat calibatum. Quare nec Gentiles tantum generalem contrahendi matrimonii obligationem agnoverunt. Immo virginis Vestales erant in generatione apud Romanos, & à proposito virginitatis effectentes graviter puniebantur. Quosdam vero coelibatus scite arguit Ambrosius *1. de Viduis* dicens: *Quid Deorum suorum adulteria & probra venerantur, coelibatus & viduitatis statuerent poenas, ut emulicriminum multarent stedia virtutum, specie quidem, qua secunditatem quaeerent sed studio, quo propositum castitatis abolerent.*

Sed neque in veteri lege fuisse praecceptum nubendi, docent exempla Josue, Eliae, Elisaei, Jeremiae, Danielis, qui populo Judaico satis multiplicato, satque multis generationi vacantibus, vincula conjugii non quaesierunt. Prout etiam Eseni non ducebant uxores, teste Josepho *1. 8. Antiquit. c. 2. & 1. 2. de Bell. Judaico c. 7.* Ipsa quoque Deipara continentiam voverat, commendatam similiter *Isaia 56. & Sap. 3. & 4.*

Recepta tamen satis doctrina D. Thome, D. Bonaventurae, Richardi, Scoti, Sanchez, Vasquez & aliorum passim tradit fuisse praecceptum nubendi in principio, illudque cessasse post sufficientem generis humani propagationem: nisi quod maneat adhuc iuxta Sororum & alios respectu communitatis, adeoque respectu aliquorum in vago. Et maxime eo obligabantur primi parentes. Quorum proinde respectu verba illa, *Crescite & multiplicamini*, possunt accipi tamquam denotantia praecceptum. Quae alioquin indicant benedictionem secunditatis, suntque etiam dicta bestiis. Et certo non sonant respectu ceterorum hominum praecceptum, nisi ad summum modo praemisso. Immo ipsa ratio naturalis satis dictabat primis parentibus eos obligari ad concurrendum conservandae speciei; uti quisque obligatur sustentare individuum proprium, & alteri extreme indigenti subvenire. An autem, si soli voto continentiae addicti remanerent, in iis revivisceret obligatio vacandi conjugio, an vero potius per specialem istam dispositionem Deus sufficienter indicaret se velle hominem successionem concludere, est casus metaphysicus, & inter Auctores Ex conjecturis diversa sentientes controversus, nulliusque utilitatis.

Et ratio.

Quo sine sit contrahendum.

QUESTIO II

An Matrimonium in lege nova sit proprie dictum Sacramentum?

NEGAT Lutherus, Calvinus & alii Sectarii recentiores. Et ex Catholicis Durandus 4. d. 26. q. 3. quem citat Kemnitius. Verum adversus praedictos definitum Concilium Tridentinum sess. 24. de Sacram. Matrim. can. 1. & alibi Matrimonium contractum inter Fideles in Lege nova esse verum & proprie dictum Sacramentum. Addit autem Tridentinum sess. cit. in princip. hoc innuere Apostolum ad Ephes. 5. ubi ait: Viri diligite uxores vestras, sicut Christus dilexit Ecclesiam, & seipsum tradidit pro ea. Moxque subiungit: Sacramentum hoc magnum est, ego autem dico in Christo & in Ecclesia. Varii tamen conantur ostendere, quod locus iste Apostoli non convincat, uti nec alia loca scripturae, quae allegari solent.

Quidquid autem foret de efficacia probationis ex Scriptura prolatae, sufficere debet traditio Ecclesiae, de qua testatur Tridentinum supra citans: Matrimonium merito inter nova legis Sacramenta annumerandum SS. Patres, Concilia, & universalis Ecclesiae traditio semper docuerunt. Nam matrimonium in Ecclesia semper fuit, habitum tamquam res sacra, ideoque ab initio consuevit celebrari cum ritibus sacris, ut patet ex Evaristo Papa Epist. 1. ad Episcopos Africanos, & aliis antiquis Pontificibus. Ratio autem rei sacrae, quae in illo cernitur, est ipsa ratio Sacramenti: aut certe Haeretici debent ostendere, quando primum coeperit Ecclesia tum Graeca, tum Latina tractare matrimonium tamquam rem aliter tractam, quam tractaverit Ecclesia antiqua. Idem constat etiam ex Patribus, Ambrosio l. 1. de Abraham c. 7. ubi ait: Et ideo quia in Deum peccat (scilicet adulter) Sacramenti caelestis amittit consortium, scilicet gratiam. Augustinus l. de Bono conjugali c. 18. In nostrorum nuptiis plus valet sanctitas Sacramenti, quam sanctitas uteri. Et c. 24. Bonum nuptiarum per omnes Gentes atque omnes homines in causa generandi est, & in fide castitatis; quod autem ad populum Dei pertinet, etiam in sanctitate Sacramenti. Ubi propriam Sacramenti novae legis rationem peculiariter adscribit matrimonii Fidelium, cum alioquin constet etiam infidelium matrimonium non esse rationem Sacramenti largi sumpti, sive signi rei sacrae, conjunctionis scilicet Christi & Ecclesiae. Alios vide apud Bellarm. l. de Matrim. c. 5. Id ipsum congruit legi gratiae, ne in ea alioquin status, ob insolubilitatem & varia onera difficillimus, maneret absque aliquo speciali auxilio.

Dices, Matrimonium opponitur Ordini, atqui unum Sacramentum non opponitur alteri, ergo. Resp. Neg. Maj. loquendo de oppositione ex praeepto Dei: ex ordina-

tionem autem Ecclesiae bene potest fieri, ut qui suscepit voluntarie factum Ordinem, non possit contrahere matrimonium. Quamquam nec omni casu sit oppositio: cum uxoratus non bigamus possit licite ordinari de consensu uxoris, & absque eo valide, & in oriente uxorati retentis uxoribus ordinentur.

Dices II in contractu Matrimonii miscetur pactum pecuniarium, quod in Sacramento fieri non posset sine labe simoniae. Resp. nihil accipi pro contractu quatenus est Sacramentum, potest tamen accipi pro eo quatenus est contractus civilis, sic ut per additionem pecuniae compensetur inaequalitas v.g. in divitiis, nobilitate, aetate &c. quae est in una parte contrahentium: sicut in permutatione calicis aurei cum argenteo potest non obstante consecratione defectus argenti per additionem pecuniae suppleri.

Dixi in Conclusionem, in Lege nova: etsi enim a sui institutione fuerit aliquo modo signum conjunctionis Christi cum Ecclesia; non tamen signum efficax gratiae, neque Sacramentum proprie & stricte dictum juxta Doctores communiter. Et clare patet ex Florentino, quod Matrimonium numerat inter Sacramenta novae legis, docetque ea differre a veteribus, quod vetera non conferant gratiam. Similiter Tridentinum sess. 7. can. 1. de Sac. in genere. Et sess. 24. can. 1. illud recenset inter Sacramenta novae Legis a Christo instituta, & ibid. in princip. sess. ait, Matrimonium in Lege Evangelica veteribus communibus per Christum gratiam praestare.

Dixi etiam, inter Fideles: quia infideles non baptizati nullius Sacramenti sunt capaces ante Baptismum, qui est janua Sacramentorum. Solum dubitatur, an si fidelis per legitimam dispensationem contrahat cum infideli, sit Sacramentum ex parte fidelis? Negat Sanchez & alii passim, & certum putat Castro Palao disp. 2. pu. 2. Sed infirmo nixus fundamento. Unde satis solide affirmat Soto, Catherinus, Ekins, Aversa q. 1. sess. 6. Nam etsi contractus essentialiter respiciat utrumque contrahentem, & matrimonialis non possit esse Sacramentum respectu infidelis ob defectum Baptismi, id tamen non obstat, quod minus possit esse Sacramentum respectu fidelis, cum eatenus sit verus Matrimonii contractus subjectus in persona capaci Sacramenti, in qua proprie est signum gratiae. Confirmatur: quia potest unum signum afficiens duos, v.g. una absolutio super plures prolata esse Sacramentum respectu unius habentis omnia requisita, & non respectu alterius qui in aliquo essentiali deficit.

Confirmatur II quia olim dum pauci erant fideles, sic contrahere saepe erat necessarium: & tamen ideo non debebant fideles sic contrahentes carere gratia Sacramenti.

13. Non erat Sacramentum ante legem novam.

14. Neque est inter infideles.

Est tamen ex parte fidelis de legitima licentia contrahentis eum infideli.

Confir-

Confirmatur III. quia de facto sæpè fit, ut fideles contrahentes, etsi ambo recipiant Sacramentum, tamen defectu dispositionis unus tantum recipiat gratiam; imò posset esse Sacramentum tantum ex parte unius, si videlicet alter non intendat Sacramentum suscipere, modò tamen saltem intendat alteri ministrare. Neque hæc ratione inconveniens est, quòd infidelis ministraret fidei Sacramentum, si non desit intentio. Ministraret namque Sacramentum capaci; uti cum tali contrahit. Sic enim posset etiam ministrare Baptismum non baptizatus. Neque Christus in Sacramento Matrimonii alios requisivit ministros, quàm contrahentes.

15.
Initium per procuratorem est verum Sacramentum.

Petes: An contractus matrimonialis fit Sacramentum etiam dum inquit per procuratorem? Resp. Aff. cum Doctoribus communiter contra Caietanum, Esium, Sylvium & quosdam alios. Ratio est: quia secundum Conciliorum indefinitam doctrinam Christus matrimonium fidelium exivit ad dignitatem Sacramenti; Matrimonium autem initium per procuratorem est verum Matrimonium fidelium, nec est apprens ali qua ratio, ob quam sit excipiendum à doctrina indefinita Conciliorum.

Dices: Ergo absenti, etiam dormienti conferetur effectus Matrimonii. Resp. Conc. Seq. si non sit obex: sicut sensibus destituto tribuitur effectus extremæ Unionis. Unde debet contrahens conari, ut sit in statu gratiæ pro tempore, quo prudenter putabit perficiendum fore contractum & Sacramentum. Quod si negligat, ex tunc peccabit ratione periculi, cui Sacramentum quoad operationem exponit.

16.
Idem est de initio per scripturam, vel seclusâ lege Tridentini clandestine.

Quod dictum est de Matrimonio initio per procuratorem, ob eandem prorsus rationem dicendum est de contracto inter absentes per scripturam. Idemque est de matrimonio inito clandestinè, quando adhuc erat validum: quidquid similiter pauci contradixerint. Idem denique est de celebrato per nutus: cum ad contractum vel ad Sacramentum Matrimonii non necessariò requirantur verba strictè dicta, etsi per illa regulariter perficiatur juxta Florentinum in Decreto. Nec oppositum indicavit Scotus 4. 26. q. 1. n. 14. malè relatus ab Aversa q. 1. de Matrim. sect. 5. ut inspicienti textum patebit.

17.
Potest inter fideles ratio contractus validè separari à ratione Sacramenti.

Petes II. An inter fideles ratio Sacramenti possit à contractu validè separari seu excludi per intentionem? Plurimi satis probabiliter negant, inter quos Suarez, Praepositus, & valde mordicus Aversa q. 1. sect. 5. dicens, debere constans esse, quòd non. Nihilominus satis mihi placet responsio affirmativa, quam tenet Vasquez, Rebellus, Bonacina, Diana & plures alii. Nam Christus institutione suâ non invalidavit contractum aliàs validum, sed ei in natura sua invariato so-

lunt addidit dignitatem Sacramenti, quando sciunt adlunt reliqua ad rationem Sacramenti generaliter requisita, v. g. intentio &c. Et ob hoc contractus initus ab infidelibus non est Sacramentum defectu Baptismi prærequisiti; quàmvis alioquin sit contractus validus. Idem ergo est de fidelibus, si absit intentio Sacramenti, si vero adsit intentio contraria. Et quamquam Christus potuisset aliud voluisse, cum tamen id non satis confet, statum est pro valore actus aliàs ex natura rei subsistentis. Confirmatur: quia (ut testatur Basilius Pontius l. 1. de Matrim. c. 9.) id observant Inquisitores in judaizantibus, qui prius solent fecerò contrahere, ut postea coram parocho certius rationem Sacramenti excludant: quorum tamen Matrimonium nunquam invalidum judicatur.

Nec obstat, quòd non possit dari validus Baptismus, Confirmatio &c. quin sit etiam Sacramentum: nam Baptismus (idem est de aliis Sacramentis) antecederet ad Christum institutionem nullum habebat valorem, ut contractus Matrimonii. Unde Baptismus esse validum, formaliter est idem, quòd esse Sacramentum, si quòd esse certum sacrum signum à Christo institutum: neque alius est in eo valor, quàm esse Sacramenti. Quare doctrina Conciliorum asserentium Matrimonium in nova Lege esse Sacramentum, est intelligenda suppositis supponendis, scilicet Baptismo in contrahentibus ac debita intentione.

Dices I. Ergo non erit illicitum excludere Sacramentum; cum id nullibi sit prohibitum: immo rectè facturi videntur, qui scientes malum statum suum, sic evitent sacrilegiam suspensionem Sacramenti. Quæ planè sunt absurda, & præter mentem Ecclesiæ, atque existimationem fidelium; ut ait Aversa. Resp. Neg. Seq. nam oppositum in institutione Sacramenti censetur Christus voluisse: quòd satis ex sensu communi & usu patet, ac ex eo quòd idcirco Ecclesiæ in contracturis requiratur statum gratiæ. Quæ etsi satis probeat esse illicitum, non tamen esse invalidum. Quòd autem objicit Aversa tamquam absurdum, sequi quòd ratione intentionis posset esse in uno, & non in altero Sacramentum; non Consequentiam admittentes, Consequens verum, non absurdum putamus.

Dices II. Omne Matrimonium fidelium consummatum est omni casu indissolubile, idque ob rationem inseparabilem Sacramenti. Resp. non ideo; sed quia est baptizatorum. Cum etiam conjugium infidelium eo ipso quòd baptizantur fiat omnino dissolubile; & tamen non fiat propterea Sacramentum juxta dicenda n. seq. Et quamquam fieret eo ipso Sacramentum, ut contendit Aversa q. 1. sect. 6. consequenter fieret in illo etiam, qui solus converteretur ad fi-

ad fidem & Baptismum, ut similiter adicitur *Aversa sup.* & tunc non fit de ipso Matrimonium omnino insolubile.

Nihilominus a parte rei falsum est Matrimonium infidelium per susceptionem Baptismi transire in statum Sacramenti, sive vi prioris contractus, ut vult *D. Thomas, Paludanus, Codarrivias, Vega, Sanchez, Becanus*, quos citat & sequitur *Aversa supra*: sive per novum consensum & quasi innovationem Matrimonii post Baptismum, ut *Capreolus, Ekins, Bonacina* & alii apud *Aversa*: quemadmodum etiam Matrimonium fidelium, qui dum contraxerunt, excluderant rationem Sacramenti, non transiunt postmodum in statum Sacramenti, si ipsi conjuges penitentia ducerentur, aut postea renovarent consensum ex intentione Sacramenti. Christus namque dignitatem Sacramenti non annexit innovationi aut perseverantiae Matrimonii, sed ipsi contractui; quo nomine intelligitur ipsa actualis contractio & inductio vinculi matrimonialis. Nec potest Baptismus subsequens facere, ut qui ante contraxerunt, recipiant Matrimonii Sacramentum, uti non facit, quod cessantur contrahere Matrimonium seu inire contractum. Nullum etiam aliud Sacramentum potest perfici, nisi ordine temporis post Baptismum post quem nequit iniri novus contractus, nisi actum agendo, & factum ratificando.

Petes III. quando Christus Matrimonium elevaverit ad dignitatem Sacramenti? Resp. cum *Secund. 26. n. 73. Sanchez* & aliis communius, id a se familiariter contigisse tunc, quando dixit *Matth. 19. Quod Deus conjunxit homo non separet*. Ratio est: quia Christus ibi renovavit Matrimonii insolubilitatem, a deo congruebat ut simul adderet rationem Sacramenti, maxime cum in Evangelio locus opportunus non reperitur. Et quamvis tempus, quo id factum fuit, particulariter & certo non sciretur, sufficere debet, quod certum sit, id factum esse per Christum.

QUESTIO III.

De Materia, Forma & Ministro hujus Sacramenti.

DEICO I. Materia hujus Sacramenti sunt corpora contrahentium: Forma est consensus legitime & sensibilibiter expressus. Ita *Antoninus, Paludanus, Adrianus, Covarrivias, Petrus Soto, Vasquez, Bellisonus, Layman, Comitalus & Babilus Pomius*, ut refert *Aversa q. 1. sect. 3.* Probatum 1. quia materia & forma hujus Sacramenti merito censetur eadem, quae ipsius contractus; cum Christus contractui in natura sua invariato solum addiderit dignitatem Sacramenti: sed con-

tractus matrimonialis materia sunt corpora contrahentium, forma est consensus sensibilibiter expressus: ergo eadem sunt materia & forma Sacramenti. Quia tamen corpora contrahentium sunt contractui extrinseca instar objecti & materiae circa quam; idcirco non sunt materia Sacramenti intrinseca & essentialis, sed essentialiter praesupposita. Quod sufficit intento *Concilii Florentini in Decreto de Armenis*, dum docet Sacramenta perfici rebus ut materia, verbis ut forma, & personam Ministri. Non enim voluit Sacramentum hoc habere aliam materiam, quam habeat ipse contractus: materia autem contractus vocatur ipsummet objectum aut res de qua contrahitur; pro ut merces dicuntur materia emptionis &c. Sicut autem nemo in aliis contractibus est sollicitus ad inveniendam aliam materiam ex qua, sic nec debemus esse solliciti in presenti.

Probatum II. quia in hoc Sacramento nil occurrit, quod melius sortiatur rationem materiae & formae. Non enim potest dici primo cum *Angles, Petro Ledesma, Sanchez, Villalobos, Suarez, Coninck* & aliis apud *Aversa q. 2. sect. 3. s. Octavo*, signa expressiva consensu esse sibi invicem materiam & formam sub diversa ratione, materiam quidem, quatenus sunt traditio corporis ad usum matrimonialem; formam vero, quatenus sunt traditionis ab altero factae acceptatio. Nam tunc etiam in aliis contractibus traditio rei deberet dici materia, & traditionis acceptatio forma; quod est inauditum. Et merito: quia acceptatio non censetur determinare traditionem, sed utraque per modum completi unius entis moralis afficit & determinat objectum contractus. Deinde sic ad summum intercederet distinctio rationis inter materiam & formam Matrimonii, immo cum Matrimonium ipsum sit essentialiter traditio mutua, eo ipso est acceptatio; ita ut eo ipso quod tradit quis corpus suum alteri, etiam acceptet corpus alterius; etsi non sint actus distincti, primus quo quis dicat se tradere corpus suum alteri, & secundus quo acceptet corpus alterius.

Hinc etiam resutata manet opinio Cardinalis *Lugo disp. 2. de Sacram. in genere sect. 1.* qui in hoc differt a praecedenti opinione, quod loco acceptationis ponat obligationem, & hanc dicat esse formam. Sed quae potest in hoc contractu cerni obligatio sive actio obligativa distincta a traditione? Quare cum traditio secundum ipsum sit materia, similiter materia erit ista obligatio: nisi recurratur ad obligationem praeviam sponsalium, quae impertinens est, & potest non praecessisse; vel ad vinculum permanentis, seu obligationem in facto esse, in qua utique non consistit contractus, sed in active se obligando; quod non distinguitur a tradi-

22. Non possunt signa expressiva ed. sensus dici sibi invicem materia & forma.

23. Vel quod traditio sit materia, obligatio vero forma.

traditione. Et si distingueretur, potius præceperet, adeoque non posset dici forma respectu traditionis.

Non videtur enim verba prius loquens dicitur materia; posterior loquens forma.

Non potest etiam dici cum *Richardo* & aliis, verba prius loquentis conjugis quatenus informata interiori consensu esse materiam, verba verò posterioris loquentis esse formam: nam alioquin ratio materiæ & formæ desumeretur ex sola præteritate aut posterioritate casuali temporis. Deinde si utriusque consensus exprimeretur simul, non posset iuxta hanc sententiam assignari materia vel forma.

24. Non denique cum *Navarro* eo, nisi interius flaturus videtur materia; signa verò expressiva, forma: aut contra.

Præterea dici nequit cum *Navarro*, *Valentia* & aliis, consensum internum esse materiam, signa autem expressiva esse formam; vel e contra cum *Nonnullis* aliis, signa expressiva esse materiam, consensum verò formam: tum quia non solet in aliis contractibus (de quibus tamen est simili causa) consensus internus assignari pro materia aut forma, uti nec signa expressiva illius pro forma vel materia: tum quia in ordine ad contractus, consensus & signa ejusdem expressiva censentur quid unum: tum denique quia consensus internus ut condistinctus signis externis, non est sensibilis; prout esse totalis materia vel forma debet. Specialiter autem contra statuentes formam Matrimonii in interno consensu facit, quòd cum hic præcedat exteriorem expressionem, & per illam compleatur, congruentius videatur ei adscribi ratio materiæ, quàm formæ, uti faciebat *Navarrus*.

Qualiter opinio *Navari* de sensu dei possit.

Cujus quidem opinio videtur posse defendi, dicendo, quòd etiam sit liberum, etsi non ita solitum, in aliis contractibus consensum interiore vocare materiam: quòdque non obstante quòd sit insensibilis, possit esse totalis materia Sacramenti, veluti ad quod sufficiat unam partem, v. g. formam esse sensibilem, per hanc verò materiam fieri sensibilem. Superest adhuc opinio *Cani*: quæ commodius reselletur seq. *Concl.* ubi pariter de Ministro agetur.

25. Ministri Sacramenti hujus sunt ipsi Contrahentes.

DICO II. Ministri hujus Sacramenti sunt ipsi contrahentes. Ita communissimè *Dotores* contra *Melchiorum Canum*, *Guilhelmum Estium*, *Sylvium* q. 42. *Supplem. a. 1. questio 1. c. 2.* & paucos alios existimantes Ministrum esse sacerdotem, & verba ejusdem formam, verba verò contrahentium esse materiam, quæ proinde sine illis conficiant contractum civilem, non Sacramentum. Sed horum opinionem *Vari* notant esse temerariam aut improbabilem. Quidquid autem sit de censura,

Probatur Conclusio: nam olim Matrimonia sine Parochi presentia celebrata erant valida & rata; & adhuc modò sunt in locis, in quibus Tridentinum non est receptum, vel in locis Hæreticorum, in quibus nullus Parochus est, vel non datur ad eum tutus accessus: & consequenter

nihil necesse est iis ad rationem Sacramenti. Confirmatur: quia Concilia absolute docent Matrimonia fidelium, esse Sacramentum: nec plus requirunt ad substantiam Sacramenti, quàm ad veritatem matrimonii, suppositâ scilicet sufficienti intentione. Specialiter *Florentinum*, quod singulis Sacramentis totam essentiam & Ministerium assignat, cum dixisset: *Septimum est Sacramentum Matrimonii*, subdit: *Causa efficiens Matrimonii est mutuus consensus pariter verba de presentia expressa*; in quo proinde totam essentiam & ministerium ponit, Confirmatur II. quia etiam cum assistit Parochus, etsi taceat, sufficit substantia Matrimonii, prout habet declaratio Cardinalium relata ad *sess. 24. c. 1. de Reform. Matrimo.* Et quàmvis aliquid loquatur, tamen ante verba ipsius jam Sacramentum est. Unde *Tridentinum* assistentiam Parochi solum requirit tamquam conditionem necessariam ad valorem contractus; uti & requirit assistentiam testium. Quare etiam non assignavit certa verba à Parochis proferenda, sicut in formis Sacramentorum: sed hoc relinquit cuiusque Provinciæ consuetudini, dicens: *Si Parochus audeo consensu utriusque dicat: Ego vos in Matrimonium conjungo* (id est, conjunctos declaro, approbo, conjunctionem vestram benedico, nomine videlicet & auctoritate Ecclesiæ) *vel utatur aliis verbis, juxta receptum uniuscujusque Provinciæ ritum.* Retundit proinde *Palavicinus* l. 23. *Hist. Trid. c. 9. n. 15.* mendacium *Suavis* affirmantis de falsis fuisse voces illas à Parochis præscriptas, eaque non alio tendere, nisi ut brevi dogma fidei conficiatur, eas esse formam Sacramenti. Cum enim ipsi *Patres* Tridentini censerent clandestina Matrimonia esse Sacramenta, qui intencissent fieri dogma fidei, quod *Suavis* somniat? Immo illa sententia ægrè toleratur, & à pluribus censuratur post *Tridentinum*; tantum abest, ut Ecclesia eò tendat, ut id tamquam dogma fidei declararetur. Ita *Palavicinus*.

Nec est absurdum, quòd hoc Sacramentum ob peculiarem rationem contractus exigat duplicem partialem Ministerium. Similiter absurdum non est, laicos, immo etiam feminas esse Ministros hujus Sacramenti; sicut absurdum non est ipsum contractum Matrimonii esse elevatum ad dignitatem Sacramenti. Pariter non est absurdum, hoc Sacramentum perfici valere sine alia cerimonia sacra: cum impletur contractus, quatenus à Christo elevatus & debita intentione adhiçitus, sit sacra cerimonia, uti *Papismus*. Quod insuper allegat *Sylvius* sequi fore, ut Sacramentum hoc perficiatur opere quod non potest absque gravi peccato fieri, scilicet copulâ carnali animo maritali factâ post sponsalia, seclusâ lege irritante Matrimonia clandestina, antea semper ab Ecclesia veni-

tita? Hoc (inquam) non urget: nam conjunctio clandestina non est intrinsece mala, nisi justissime prohibita: idemque proinde iussit de præfata copula. Præterea dum Rituale Romanum inter Sacramenta, quorum administratio ad Parochos pertinet, recenset Matrimonium Tit. de his que in Sacram. Administ. generaliter servanda sunt, id intelligit, in quantum Parochus tamquam Ecclesiæ minister debet contractui assistere, ac etiam denuntiationes præmittere, & postea benedictionem solemnem impartiri, ut patet ex eodem Rituali Tit. de Sacram. Matrim. ubi cautè abstinèt à nomine Ministeri: quod nomen tamen non tacet, dum in particulari agit de aliis Sacramentis. Simili ratione explicanda sunt, aut certè non ad-

mittenda, quæ ex nonnullis Manualibus & Synodis congerit Sylvius *suprà* *quæstio* 1.

Dices: si Contrahentes sint ministri, necessariò debent habere intentionem, non solum contrahendi Matrimonium, sed etiam conficiendi Sacramentum: hanc autem plerique non habent, qui de hoc nihil sciunt, aut certè non cogitant. Resp. illos habere hanc intentionem virtualiter, saltem implicite & confuse: sententur enim velle matrimonium inire more Christiano, sive facere quòd fideles faciunt; quod sufficit. Si tamen alicui deesset intentio sufficiens ad conficiendum Sacramenti, non subsisteret Sacramentum. An autem tunc adhuc subsistat matrimonium in ratione contractus, dictum est *suprà* n. 17.

27.
Contrahentibus non necessaria est intentio Sacramenti.

DISPUTATIO TERTIA.

De Consensu Matrimoniali.

QUESTIO I.

An & quorum Consensus requiratur & sufficiat ad validitatem?

Dico I. Ad valorem Matrimonii adeò necessarius est consensus ipsorum contrahentium, ut suppleri non possit per ullam potestatem, nisi divinam. Est certum apud omnes. Ratio est: quia soli contrahentes habent potestatem suorum corporum ad tradendum super illa dominium in usum conjugalem: nec ex ullo capite constat reipublicæ aut principibus concessam esse hanc potestatem independentem à consensu ipsorum contrahentium. Quare nec unquam eà usi sunt. Neque etiam eam dari, aut per se competere expediret bono communi: siquidem continua vitæ societas, mutua conjugum charitas, indissolubilitas, & aliæ Chæra matrimonii omnino exigunt, ut nemini imponantur, nisi libere consentienti. Ad summum autem posset respublica in certo casu aliquos per mandatum urgere ad inendum Matrimonium, & consequenter ad præbendum consensum. Quare etsi adsint verba externa, & millies repetantur, copulaque sequatur, nihil fiet, si debeat interior consensus, qui hic essentialiter requiritur, nec potest humanitus suppleri, etiam quoad effectum, secus quam in aliis contractibus. Quàmvis in foro externo standum sit verbis externis, in quo de internis humanitus ignotis, judicari non potest, nisi quatenus producantur per signa externa.

Dixi in Conclusionem, nisi divinam: nam Deus tamquam supremus & absolutissimus

Herincx Sum. Theol. Par. IV.

Dominus posset tradere duobus v. g. dominium in mutua corpora ad usum conjugalem: si enim id possint ipsi homines per se, cur non idem possit Deus? Sicut dominium in servum quod acquiritur per emptionem aut donationem, potest etiam comparari per solam Dei voluntatem, sic ut sequatur eadem justitiæ obligatio servi ad dominum. Ex quo sequitur contra Sanchez & alios Deum posse per se inducere vinculum matrimoniale: hoc enim vinculum nihil est aliud, quàm perpetua obligatio consequens potestatem in mutua corpora: perinde autem est, utrum oriatur ex contractu, an ex alia causa. Quod autem non posset vinculum istud appellari cum reduplicacione, quatenus ortum ex conjugio seu contractu conjugali, qui non præcessit, parum refert: eò quòd hoc tantum sit denominatio extrinseca. Nam erit nihilominus vinculum justitiæ ortum ex largitione seu traditione divina, quâ Deus dat utrique jus in mutua corpora, simile planè illi, quod oritur ex contractu oneroso, quo ipsi contrahentes tale jus invicem tribuunt. Confirmatur: quia etsi consensus conjugum sit de essentia Matrimonii, prout est contractus, qui in ipso consensu formalitè consistit; non est tamen de essentia vinculi matrimonialis, sed est causa efficiens illius, quam proinde supplendo potest Deus per se inducere illud vinculum, etsi non possit per se facere, ut sit Matrimonii contractus. Simili ratione posset Deus supplere consensum in ordine ad Statum religiosum quoad obligationem justitiæ, aut etiam religionis. Esto obligationem specificam fidelitatis ad Deum, veluti præsupponentem essentialiter promissionem, non posset Deus ipse per se statuere.

Zz tuere.